

# Till dess döden skiljer oss åt

Predikan, Nyhemskonferensen, 2004, Micael Nilsson

Imorgon ska jag stå inför ett brudpar i en liten landsortskyrka någonstans i Västergötland. Vi har repeterat och gått igenom allt noggrant. Det kommer att bli vackert. Detta är den dag de längtat efter och planerat så länge. Och en bit in i gudstjänsten kommer jag att ställa frågorna. Utan dessa frågor saknas nämligen det viktigaste. Frågorna gäller kärlek och trohet till dess döden åtskiljer. Idag ifrågasätts frågorna allt oftare. Vem kan lova sådant? Förslag uppstår om att omformulera löftena och låta dem handla om trohet så länge båda parter så önskar istället. Fast är det då ett äktenskap? Och varifrån ska unga människor hämta sina förebilder?

Britney Spears äktenskap med Jason Alexander räckte i 55 timmar, rapporterar skvallerpressen. Efter en blöt festnatt vigdes de till man och hustru i Little White Wedding Chapel på Las Vegas Boulevard. Två dygn senare hade de tagit ut skilsmässa.

Rapporterna från sångerskans snabba bröllop talar om att allt hänt i fyllan och villan.

Aftonbladet skriver: "Den bilden bekräftades i går av Britneys ex-make.

- Vi gifte oss på kul. Vi tittade bara på varandra och sa "Låt oss göra något vilt, något galet. Låt oss gifta oss..."

Med en hotellanställd som enda brölloppsvittne blev Britney och Jason man och hustru.

- Det var ett infall. Men de gillar varandra. Hon var tänd på honom ett tag, säger en "närstående källa"

Men redan på bröllopsdagen ska brudparet ha ångrat sig och lämnat in en skilsmäsoansökan. Äktenskapet varade i 55 timmar.

I vigselakten lovar brudparet varandra, inför Gud och församling: 'Jag tar dig nu till min hustru/man att dela glädje och sorg med dig och vara dig trogen tills döden skiljer oss åt.' Och då menar vi inte äktenskapets död utan vår egen.

Många vill uttala sig. Inte många frågor är hetare i dessa dagar. Vad är egentligen ett äktenskap - och för vilka är det? Låt oss lyssna till Jesus en stund. Han kommer att provocera oss lite och trösta oss mycket, Mark 10:1-12.

Detta är alltså vad Jesus säger. Hur ska vi nu förhålla oss till dessa ord.

Man kan naturligtvis bestämma sig för att inte alls bry sig om dem. Men man kan inte bestämma sig för att inte bry sig om dem och samtidigt kalla sig för lärjunge. - Om någon älskar mig bevarar han mitt ord, säger Jesus. Och att bevara hans ord är att följa det.

Detta är alltså Jesu ord. Hur bevarar man dem? Först måste vi försöka förstå vad de betyder. Därefter måste vi försöka förstå vad de borde få betyda i våra liv och vad de skulle kunna få betyda i ett land. Jag skulle därför vilja tala en stund om äktenskapet och familjen som 1) en prövning, 2) ett förbund och 3) ett livsprojekt.

## **I. Äktenskapet är ett område som prövar oss**

V. 2... Denna diskussion var en provokation. Det är viktigt att förstå att detta samtal var ett försök att komma åt Jesus och få något att anklaga honom för.

Detta var inte bara en konversation. Det var också en konfrontation. Frågan ställs inte av prövade människor som ville få frid i sina sinnen. Den ställs av människor som vill pröva Jesus och så få något att anklaga honom för. På detta område prövades alltså Jesus. Och i denna fråga prövas också vi. Det är nog få områden som prövar oss som församlingar, som ledare och som lärjungar som detta.

Det finns knappast ett hetare område än detta idag. Den kristna församlingen prövas på dessa frågor. Vad säger vi om äktenskapet? Hur vi ser på frågan om samboskap, partnerskap, äktenskapslagstiftning, omgifte osv.

Vi prövas när det gäller etiska ställningstagande och när det gäller själavård och rådgivning. Ibland ställs frågorna av människor som söker frid. Ibland av andra som söker strid.

Äktenskapet och familjen har blivit ett slagfält. För några år sedan hälsade Gudrun Shyman resenärer som passerade förbi vänsterpartiets monter på Stockholms central med orden : - Död åt familjen. Hon menade att det var farligare att vara hemma en fredagskväll än att vara på krogen. Det var en olycklig och ansvarslös retorik som tyvärr ekar länge i många svikna och besviknas inre tomhet och som istället för att ge riktning och hopp blir en draksådd som får bitterhet och uppror att växa vilt. Till mångas skada.

– Död åt familjen. Och det är starka politiska krafter det handlar om.

Men kanske är det mer än så. Jesus talade om tider där ”Barn skall göra uppror mot sina föräldrar” (Matt 10) och om föräldrar som förråder sina barn (Luk 21). Detta är tidsbilder och tidstecken. Den yttersta tiden ska tydligen kännetecknas av familjens sönderfall; av uppror och kaos. Familjen som tidstecken. Tänk efter om det inte också måste vara så: Som familjen mår mår Sverige. – Död åt familjen är död åt så mycket mer. Död åt trygghet, stabilitet och vårt livs mest intima sammanhang. Vad händer med ett land när det sker? Som familjen mår mår Sverige. Och familjen mår generellt sett dåligt i vårt land. Förra året vigdes 39041 par i Sverige. 21130 äktenskap upplöstes.

Jesus prövades i en fråga omkring äktenskap och skilsmässa. Och idag prövas vi i samma fråga. Och inte bara prövas vi i våra etiska ställningstagande omkring vad som är rätt och fel. Framför allt prövas församlingen i frågan omkring hur den kan vara en miljö av både nåd och sanning. Alltför ofta möter jag människor som berättar hur de efter skilsmässan inte längre känner sig välkommen i församlingen. Som om det inte var nog med besvikelsen över en av livets största misräkningar och kanske misslyckanden känner man sig nu också berövad på all frimodighet i relation till de gamla vännerna som inte vet hur de ska hantera situationen.

Församlingen prövas på frågan hur den både kan ge vägledning i frågan om Guds tanke med ett livslångt äktenskap men också i frågan hur den kan ge hopp, tröst och framtidstro åt den som gått igenom en skilsmässa.

Bibeln säger att Jesus var full av nåd och sanning.

Inte bara sanning: rätt ska vara rätt. Inte bara nåd: att är tillåtet. Nåd och sanning. Därför har vi inte förmedlat Jesus om vi inte förmedlar både nåd och sanning.

Sanningen är att äktenskapet är instiftat av Gud och att Gud hatar äktenskapsskillnad.

Nåd är att Gud upprättar oss när vi faller. Nåd är ny start och ny frimodighet. Och om församlingen inte är plasten där man får möta hoppet på nytt och där man får hjälp att göra comeback i sitt liv har vi misslyckats i prövningen.

Jesus sattes på prov. Och vi sätts på prov i frågor omkring äktenskapet. Frågorna prövar vårt lärjungaskap. Det som är sant om oss där hemma är sant om oss som lärjungar. Inget prövar vår karaktär och vår tro som hemmet och familjen. Den jag är hos dem som känner mig bäst är nog den jag verkligen är. Man kan vara ett helgon i kyrkan och en tyrann i hemmet. Hemmet avslöjar oss. Hemmet prövar vårt lärjungaskap. Kanske känner du den här stunden att det är där du prövas mest, inte i dina dogmatiska svar utan i det sätt du är äkta man eller hustru, far, mor, son eller dotter. Och din överlåtelse till Jesus ska uttryckas, inte i första hand i att du böjer knän vid första bänken i detta tält utan genom ett ord av förlåtelse eller ett beslut om att bygga på ditt äktenskap och din familj på ett nytt sätt.

## II. Äktenskapet är ett förbund

En man och en kvinna hade varit gifta i 70 år. Nu intervjuades de av en tidning och fick förstås frågan: Hur har ni kunnat hålla samman i 70 år. Paret tänkte länge, så svarade kvinnan: - *Ja, ingen av oss har ju dött.*

Vilket så klart är en förutsättning. En annan förutsättning är också den intentionen: livslång trohet. Gemensam livsvandring. Att åldras tillsammans.

Låt oss nu se på Jesu svar för ett ögonblick, v.6-12.

Man skulle kunna tycka att Jesus uttrycker sig hårt och kategoriskt. Låt oss komma ihåg att Jesus svarar på en fråga. För att förstå hans svar behöver vi också förstå något om de människor som ställer frågan. Bland fariséerna fanns två skolor gällande synen på äktenskap och skilsmässa. Den ena skolan var liberal och den andra konservativ. Den liberala gruppen ansåg att det räckte med att hustrun brände vid det rostade brödet vid frukosten för att en man skulle få ta ut skilsmässa, eller att han såg en kvinna han tyckte såg bättre ut än hans hustru. Den andra skolan hävdade att bara otrohet kunde motivera en skilsmässa.

Kvinnan var tidvis nästan rättslös. Det är därför frågan lyder: - Är det tillåtet för en man att skilja sig från sin hustru av vilken orsak som helst. För en hustru var det knappast tillåtet alls. Det är detta Jesus talar in i. Med sina ord ger Jesus kvinnan ett bättre rättsskydd. Och han gör det genom att peka på hur det var tänkt från första början. Fariséerna frågar vad som är tillåtet. Jesus svarar med att tala om hur det var tänkt. Han talar om äktenskapet som ett förbund, där två blir ett. Inte för att den ene utplånas utan för att de två ger sig själva till varandra i en ny gemenskap.

Här kommer så klart dessa ord på konfrontationskurs med vår tid. Vi lever inte längre i en förbundskultur. Vi lever i en individualistisk tid där orden om att satsa på sig själv och förverkliga sina egna möjligheter överskuggar allt annat. Att bli ett med en annan och att ibland stå tillbaka, att t.o.m. underordna sig någon annan anses Istympande och förtryckande. Men ett äktenskap är enligt Jesus ett förbund. Det är ett trepartsförbund. Man och kvinna inför Gud skriver ett livstidskontrakt om trohet, ömhet och ömsesidig respekt.

Jag tog inför denna samling fram den borgerliga, d.v.s. icke-kyrkliga vigselförordningen. Det finns två. Den första är lite mer fyllig och tar ca. 2 minuter, den andra är kortare och går att klara av på 20 sekunder. Den kortare varianten lyder: - Ni har förklarat att ni vill ingå äktenskap med varandra. Tar du NN denna NN nu till din hustru/man? ... Jag förklarar er nu för äkta makar.

Var fanns förbundet? På vilka löften ska detta par bygga sin gemensamma framtid? Hur löd kontraktet? Inget om trohet eller livslång varaktighet.

Det bibliska kontraktet är tydligt. Jesus påminner oss:

Det handlar om att lämna andra relationer för att leva med varandra. Det handlar inte om att konkurrera utan om att komplettera. Det handlar om trohet. Och det handlar om livet. Jesus påminner oss om vilken stor sak det är att lova något inför Gud.

Tillbaka då till ursprungsfrågan. Vad motiverar en skilsmässa? I bergspredikan talar Jesus om otroheten som en orsak till att bryta ett äktenskap. Detta är den yttersta kränkningen av äktenskapslöftena.

Det finns alltså ohållbara situationer. Det gör det svårt att tala i ett så känsligt ämne för en så stor grupp som här. Bibeln säger att Gud hatar äktenskapsskillnad. Jag tror också att vi måste inse att det finns ett och annat äktenskap som Gud också hatar. När jag nu talar om det livslånga förbundet och vill uppmana oss att bygga på det och bygga väl vet jag att du kanske också finns här som kämpat tappert så länge och som faktiskt skulle behöva höra något annat.

Det finns människor vars äktenskap blivit en tortyrkammare, kvinnor som misshandlas och barn som utnyttjas och du skulle behöva möta en själavårdare som ger dig råg i ryggen att resa dig och fly. Det enda jag kan göra är att uppmana dig att kontakta samtalsjouren eller någon annan för att få stöd och hjälp att fatta rätta och riktiga beslut. På inget sätt vill jag lägga ytterligare bördor på dig. Ditt löfte om trohet är dyrbart inför Gud. Det ger ingen rätt att utnyttja, kränka och misshandla dig. Det är en av orsakerna att Jesus går hela vägen tillbaka till lustgården, för att tala om hur det egentligen var tänkt. Först när en relation blir ömsesidig och öm blir troheten god och sund.

### **III. Äktenskapet är ett livsprojekt.**

Ingen tar med sig ett fullkomligt äktenskap hem från kyrkan. Det hörs på ordet att det är något som ska skapas och om det skapas klokt och kärleksfullt blir det äkta.

Något äkta ska skapas.

Jag vet att för många, inte minst för många pastorer och andliga ledare, är den stora smärtan i livet att man förlorade så många hemmamatcher. En och annan var storartad på bortaplan men föll alltid i hemmamatchen. I hemmet och familjen försvann kraften och frimodigheten.

Få människor ser tillbaka på sitt liv och grämer sig över att man inte arbetade mer, men en och annan tänker tillbaka och önskar att man lagt mer tid på familjen och på sitt äktenskap.

Låt oss därför sammanfatta:

Jesus prövades genom en het fråga om äktenskapet.

Vi prövas också i den frågan. De fariséer som ställde frågan till Jesus gjorde det inte utifrån ett ärligt sanningssökande eller för att deras samveten var plågade utan för att de ville komma åt honom. Det ställs också idag frågor om äktenskapet till församlingen. Ibland kommer frågorna från människor som söker frid. Andra gånger från människor som söker strid. Det är en viktig sak att be om hjälp att hitta de svar som både förmedlar nåd och sanning.

Framförallt prövas vi på frågan hur vi kan förmedla hopp.

Äktenskapet och familjen prövar dessutom vårt lärjungaskap. Det som är sant om oss där hemma är sant om oss som lärjungar. Inget prövar vår karaktär och vår tro som hemmet och familjen. Den jag är hos dem som känner mig bäst är nog den jag verkligen är.

Det bästa vi kan göra i alla dessa prövningar är att bygga på våra äktenskap och investera tid och kärlek i våra familjer. Som familjen mår så mår också Sverige.

Svaret på hur den kristna kyrkan egentligen ser på äktenskapet kan inte ges med bara ord. Det yttersta svaret ger vi med våra liv.

Så vem ville just nu ge sig själv till Jesus genom att än en gång ge sig själv till sin hustru eller make, eller till sina barn eller kanske föräldrar.

Det vore en överlåtelse som vore värt någonting. Det vore det tysta svar som skulle höras längst.

Jag sitter i bilen på väg hem från ett av församlingens äldre par. Och det känns väldigt varmt i hjärtat. Det är eftervärme. Kvar dröjer sig deras kärlek och ömsesidiga tacksamhet för varandra. Och jag förstår att det var ungefär så här det måste ha varit tänkt. Livet är ingen saga. Alla gifter sig inte och lever lyckliga i alla sina dagar. Jag var själv med om att växa upp i ett hem som bröts sönder av olika konflikter.

Men stunden med det äldre paret hade varit fylld av läkedom och tröst. Jag tänker att det är med ett äktenskap och med en familj som med ett stycke bröd. Man kan ha alla ingredienser hemma, men det betyder inte att man har bröd. Inte ens om man mixat allt samman på rätta sättet har man bröd. Det är värmen som gör det. Det är värmen som förvandlar en grå deg till färskt bröd. Det är värmen som gör ett äktenskap äkta. Det är kärleken som gör det varmt.

Faktiskt tycker jag att det är så med hela den kristna tron. Jesus ser en ljum kyrka och säger att det får honom att vilja utspy den ur sin mun. Jag sitter med morgonkaffet i hand och jag förstår. Det har hunnit bli kallt. Jag funderar över det mysterium att något som varmt är så gott, uppfriskande, väckande och samtalsstimulerande kallt bara blir bittert. Det är med den kristna tron som med kaffe. Det är värmen som gör den till vad den var tänkt. Och det är kärleken som gör den varm.

Vad gör man när man kallnat?

Då tar man sitt hjärta, sin tro och kanske sitt äktenskap till Jesus och ber om ny eld.

Det är därför har vi lyssnat till Jesus en stund.

Var han hård? Var han kategorisk? Eller talade han kanske om någonting vi alla egentligen längtar efter. Efter trohet och ömhet och varaktighet. Framför allt talar han om något han själv vill ge oss kraft till.